

טיפים נבחרים לתכנון מס לסוף שנה

בהמשך לכתבות הקודמות נעמוד להלן על מספר היבטי מע"מ לקראת תום השנה והיערכות לשנה הבאה. בקשר לכך נעמוד להלן על סוגיית החזר מע"מ בגין חובות אבודים ונושא חובת הדיווח המקוון במע"מ החל משנת 2010.

חובות אבודים

בית המשפט העליון קבע בעבר בפרשת אלקה, כי עוסק זכאי להחזר מס ששילם בגין חשבונות שהוציא והתמורה כולה או מקצתה לא התקבלה, והחוב בגין החשבונות הפך לאבוד. הלכה זו היתה בזמנה הלכה תקדימית, אשר הושתתה על עקרונות צדק ומוסר, בניגוד לכונה הספציפית של המחוקק ושלטונות המס שלא להתיר החזר מס בגין חובות אבודים.

יחד עם זאת, לאחר שנקבעה הלכת אלקה, נקבעו בעניין החזר המס בגין חובות אבודים תקנות שונות בהן הוגבלה הזכות להחזר המס בגין חובות אבודים וכן שלטונות מע"מ קבעו קריטריונים מגבילים לזכות לקבל החזר המס.

באופן כללי, בתביעת חוב אבוד לצורכי מע"מ, שומה על עוסק המכיר בחוב כאבוד ומפיק הודעת זיכוי לתת למנהל מע"מ הודעה בכתב בה יפורטו פרטי העסקה שבשלה נוצר החוב וכל הפעולות שנקט העוסק לגביית החוב. כמו כן, ניתן לתבוע את החוב רק לאחר שחלפו שישה חודשים ממועד הפקת החשבונות וכל עוד לא חלפו שלוש שנים מהמועד האמור.

בהוראת הנהל שפורסמה על ידי רשויות מע"מ נקבע, בין היתר, כי תנאי להכרה בחוב כאבוד הוא הוכחת קיומו של ניהול הליך לגביית החוב, כגון: הליכי פירוק, פשיטת רגל, ניהול הליכי הוצאה לפועל, הסדר נושים וכו'.

לאחרונה גובשו בהנהלת רשות המיסים הקלות ושינויים ביחס להכרה בחובות אבודים, למצער באופן יחסי להנחיות הקודמות. דרך משל, נקבעו הקלות לפיהן חוב יוכר כאבוד בתנאים מסוימים גם במצב בו התנהלו הליכי הגבייה רק לגבי חלק מהחוב, וגם במקרים מסוימים בהם אין אישורים סופיים לחלוקת דיבידנד פירוק, ובמקרים שונים גם כשמדובר בחובות אבודים בסכומים קטנים ובמצבים של איחוד תיקים. מאידך גיסא הוקשחה העמדה בנוסח בהן העוסק לא ביצע פעולות סבירות בסמוך ליצירת החוב וכן בנוסח בהן העוסק המשיך ו/או ממשיך לעבוד מול החייב ובמקרים של חובות אבודים בין צדדים קשורים.

על רקע האמור, יש לבחון בכל שלב האם לא חלפו שלוש שנים ממועד הפקת החשבונות בגין החוב האבוד. כן, למרות שעמדת רשויות מע"מ להגבלת הזכות להחזר מס שנויה במחלוקת, יש לנסות לבצע את מהלכי הגבייה הנדרשים ולשמור אסמכתאות של מכתבים ופניות ולצמצם את המחלוקות האפשריות בהכרה בזכות להחזר המס.

דיווח מקוון

במסגרת המלחמה הבלתי נגמרת בחשבונות הפיקטיביות והונאות המע"מ, נקבע במסגרת חוק התייעלות הכלכלית, כי החל משנת 2010 ועד לשנת 2012, יתבצע מעבר הדרגתי לדיווח למע"מ באופן מקוון. חובה זו תחול באופן הדרגתי על אוכלוסיות שונות של חייבים במס, בעיקר על פי היקף הפעילות.

החל מינואר 2010 יידרשו עוסקים שמחזור עסקאותיהם גבוה מ-4 מיליון ש"ח בשנה, ואשר חייבים לנהל מערכת חשבונות לפי שיטת החשבונאות הכפולה על-פי הוראות ניהול פנקסי חשבונות, להגיש באופן מקוון דיווח מפורט הכולל את כל עסקאותיהם ותשומותיהם, בנוסף לדוח התקופתי הרגיל למע"מ.

החל מיולי 2010 יידרשו גם מוסדות כספיים ומוסדות ללא כוונת רווח המעסיקים 600 עובדים או יותר, לשדר דיווח מפורט לגבי תשומותיהם, והחל מינואר 2011 תחול החובה לדיווח מקוון גם על עוסקים שמחזור עסקאותיהם מעל 1 מיליון ש"ח או אשר חייבים לנהל ספרי חשבונות בשיטה הכפולה על-פי הוראות ניהול פנקסי חשבונות ומלכ"רים המעסיקים 300 עובדים ומעלה. בקביעת חובת הדיווח כאמור יובא בחשבון סכום מחזור העסקאות בשנת המס הקודמת לתחילת השלב הרלבנטי, ויתבסס על שנות המס 2009 ו-2010 בהתאמה.

החל משנת 2012, יחל יישום מלא של הרפורמה וכלל העוסקים המורשים, המוסדות הכספיים והמלכ"רים ידרשו לדיווח המפורט למע"מ והוא יחליף את הדוח התקופתי המוגש כיום.

ביום 7 לדצמבר 2009 פרסמו רשויות מע"מ הוראת ביצוע הכוללת הסברים והנחיות בדבר יישום הדיווח המקוון. בהוראה הובהר, כי עוסק שמתקיימים לגביו נסיבות מיוחדות, רשאי לפנות בבקשה לפטורים ו/או הקלות כך, למשל, עוסק שמחזור עסקאותיו נמוך מ-4 מיליון ש"ח אך בשל הוצאת חשבונות עצמיות או מכירת ציוד חריג עלה על הסכום האמור על 4 מיליון ש"ח ובעלי מקצועות חופשיים (עו"ד, רו"ח, רופא וכו'), שאינם חייבים בניהול מערכת חשבונות בשיטה הכפולה על פי הוראות

ניהול ספרים, יוכלו לפנות בבקשה להוציאם מרשימת חייבי הדיווח לממונה האזורי בו מתנהל תיקם באמצעות הטופס שפורסם כנספח להוראה. דין זהה יחול גם על עוסק שקיבל אישור מרשות המסים לנהל פנקסי חשבונות בשיטה החד-צידית בשנת המס 2010 ועל איחוד עוסקים, שאף לא אחד מהחברים בו מחויב בניהול ספרים לפי השיטה הכפולה. עוד נקבע, שעוסק שחלה עליו חובת דיווח אך לא קיבל הודעה בכתב יפנה לתחנת המע"מ בה מתנהל תיקו לקבלת המידע הרלוונטי.

הדוח המפורט מבוסס על מבנה דוח מע"מ להחזר אשר מוגש כיום, וכולל רשומות פתיחה (מספר הרישום של העוסק, המלכ"ר או המוסד הכספי, תקופת הדיווח, תאריך יצירת הקובץ וכו'), פירוט העסקאות והתשומות ורשומות סגירה שיכללו סימון סגירה ומספר הרישום של הגוף המדווח. במסגרת הדיווח המקוון חובה להקפיד ולכלול בדיווח את כל החשבוניות שהובאו בחשבון בהכנת הדוח התקופתי למע"מ וליישם את כל ההוראות ביחס לפירוט הנדרש. מערכת רשות המיסים תבדוק בין היתר את ההתאמות בין הסכומים הנגזרים מהדוח המפורט לבין תוכן הדוח התקופתי, ולכן חשוב ביותר להקפיד על דיוק בפרטי קליטת החשבוניות. יחד עם זאת, רשות המיסים מכבדת את עקרון השומה עצמית וגם אם הדוח יכלול נתונים שגויים הוא לא ידחה באופן אוטומטי. הדוח המפורט יוגש כשהוא חתום בחתימה אלקטרונית מאושרת.

כלל העוסקים יגישו את הדוח בתדירות חודשית, גם אלה המדווחים למע"מ על בסיס דו-חודשי. מלכ"רים ומוסדות כספיים יגישו דיווח מפורט בהתאם למועדי הדיווח התקופתי שלהם על מס שטר לפקיד השומה. בשנים 2010 ו-2011 מועד התשלום למס של לא ישתנה, כלומר עוסק שמדווח דו-חודשי יגיש דוח מפורט בתדירות חודשית, אולם את תשלומי המע"מ הוא ישלם רק אחת לחודשיים. למען הסר ספק יובהר, כי בשנים 2010 ו-2011 יש להוסיף ולהגיש דוחות בשל עסקאות עם עוסק או מלכ"ר הרשום באזור או בשטחי עזה ויריחו. כמו כן, יש להוסיף ולהגיש את ההודעה לצורך הכרה בחוב כחוב אבוד.

אנו ממליצים לבחון את היקף מחזור החברה, תוך ניטרול הכנסות אשר אינן משקפות את המחזור האמיתי (כגון חשבוניות עצמיות), וכן לבחון חובת הדיווח בהתאם לשיטת החשבונואות הכפולה. במידה וחלה חובה לדווח החל מה-1 לינואר 2010 אנו ממליצים לבדוק כי כל המערכות ערוכות כדבעי ולבחון את שלמות ונאותות קובצי הדיווח וזאת בהתאם לדרישת הרשויות.

משרדנו ישמח לסייע בהתארגנות והיערכות לקראת הדיווח המקוון ובמידת הצורך ובהתקיים טעמים מיוחדים לפנות בבקשות לקבלת פטורים ו/או הקלות ספציפיים.

נשמח לעמוד לרשותכם לכל שאלה והבהרה.

צוות מסים שבלת:

מירי ביקל, עו"ד (חשב') – M.Bickel@shibolet.com ; בני קליפי, עו"ד (חשב') – B.Kalifi@shibolet.com
 יוסי קורן, עו"ד ורו"ח – Y.Koren@shibolet.com ; שלום בלס, עו"ד ורו"ח – S.Balas@shibolet.com
 ליאת נויבירט, עו"ד ורו"ח – Liatn@shibolet.com ; רונית בכר, משפטנית (רו"ח) – R.Bachar@shibolet.com

האמור בחוזר זה מיועד למתן מידע כללי בלבד ואין בו מתן חוות דעת או יעוץ מקצועי, הטעונים בחינה מלאה ומפורטת של החוק ונסיבות הענין.